

آیین نامه ساماندهی کودکان خیابانی

مصوب جلسه ۱۳۸۴/۴/۲۶ هیأت وزیران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۶ بنا پیشنهاد شماره ۱۰۰/۶۱۴۶ مورخ ۱۳۸۴/۴/۱۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی و به استناد ماده (۱) و بند (الف) ماده (۱۵) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۸۳ - و ماده (۹۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - آیین نامه ساماندهی کودکان خیابانی را به شرح زیر تصویب نمود:

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - اصطلاحات زیر در آیین نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱ - **کودک خیابانی:** فرد کمتر از ۱۸ سال تمام که به صورت محدود یا نامحدود در خیابان به سر می‌برد، اعم از کودکی که هنوز با خانواده خود تماس دارد و از سرپناه برخوردار است و یا کودکی که خیابان را خانه خود می‌داند و رابطه او با خانواده به حداقل رسیده و یا اساساً چنین ارتباطی وجود ندارد.

۲ - **ساماندهی:** مجموعه فعالیتهایی که توسط نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولتی و غیردولتی تعریف شده در این آیین نامه، از شناسایی، جذب و پذیرش کودکان خیابانی آغاز و تا رسیدن وی به فرجام قابل اطمینان ادامه می‌یابد.

۳ - **شناسایی:** ارتباطی که توسط مددکار اجتماعی با کودک خیابانی شکل می‌گیرد و به تشخیص وضع موجود وی می‌انجامد.

۴ - **جذب:** ارتباط تقویت یافته مددکار اجتماعی با کودک خیابانی که جلب اعتماد و پذیرش ارتباط از سوی کودک خیابانی را به همراه دارد. این فعالیت با هدف آگاه نمودن کودک خیابانی از منابع و خدماتی که می‌تواند در اختیار او قرار گیرد انجام می‌پذیرد.

۵ - **اقامت:** حضور کوتاه مدت، میان مدت و درازمدت کودک خیابانی در مراکز اقامت که شامل سه سطح زیر می‌شود:

الف - اقامت کوتاه مدت: حضور کودک خیابانی در مرکز اقامت حداکثر به مدت ۲۱ روز

ب - **اقامت میان مدت:** حضور کودک خیابانی در مرکز اقامت بیشتر از ۲۱ روز تا یک سال

ج - **اقامت دراز مدت:** حضور کودک خیابانی بی سرپرست یا بدسرپرست در مراکز شبانه‌روزی تا پایان ۱۸ سالگی مطابق با آیین نامه مراکز شبانه‌روزی سازمان بهزیستی کشور

تبصره - در موارد استثنایی و در صورت ضرورت با نظر تیم تخصصی مدت اقامت موضوع بند "الف" حداکثر یک دوره قابل تمدید می‌باشد.

۶ - **مراکز کودکان خیابانی:** مراکزی که در آنها خدمات تخصصی به کودکان خیابانی ارائه می‌شود.

این مراکز در چهار سطح زیر می‌باشند:

الف - مراکز و پایگاه‌های سطح یک (سرپایی): مراکز و پایگاه‌های ثابت و سیاری که بدون اقامت کودک نسبت به ارائه خدمات سرپایی به وی و خانواده‌اش اقدام می‌نمایند.

ب - مراکز سطح دو (اقامت کوتاه مدت): مراکزی که امکان اقامت کودک را حداکثر تا ۲۱ روز فراهم می‌کنند. (موضوع جزء "الف" بند (۵) ماده (۱) این آیین نامه)

ج - مراکز سطح سه (اقامت میان مدت): مراکزی که امکان اقامت کودک را حداکثر تا یک سال مهیا می‌کند.

(موضوع جزء "ب" بند (۵) ماده (۱) این آیین نامه)

د - مراکز سطح چهار (اقامت دراز مدت): مراکزی که امکان اقامت کودکان بی سرپرست یا بدسرپرست را تا پایان ۱۸ سالگی تأمین می‌کند. (موضوع جزء "ج" بند (۵) ماده (۱) این آیین نامه)

۷ - **پذیرش:** برقراری رابطه پایدار حرفه‌ای که زمینه را برای اجرای فرآیند مشکل‌گشایی در سطوح مختلف فراهم می‌کند. پذیرش در سه سطح زیر انجام می‌پذیرد:

الف - پذیرش سطح یک: برقراری ارتباط فعال مددکار با کودک خیابانی برای فراهم نمودن حمایت‌های لازم، بدون نگهداری کودک در مرکز اقامت. این نوع پذیرش در مرکز کودکان خیابانی سطح یک صورت می‌پذیرد.

ب - پذیرش سطح دو: اقامت کوتاه مدت کودک خیابانی در مرکز سطح دو برای دریافت خدمات تخصصی بیشتر. (پذیرش سطح (۲) از طریق ارجاع از سطح (۱) یا به طور مستقیم انجام می‌شود.)

ج - پذیرش سطح سه: اقامت میان مدت کودک خیابانی در مرکز سه برای دریافت خدمات تخصصی و حمایت‌های بیشتر. پذیرش سطح (۳) از طریق ارجاع از سطوح (۱) و (۲) انجام می‌شود.

د - مراکز سطح چهار (اقامت بلندمدت): این مراکز مستقیماً و یا با اعطای مجوز رسمی سازمان بهزیستی کشور به اشخاص حقیقی و حقوقی تأسیس و اداره می‌شوند.

تبصره - اقامت بلندمدت و میان مدت کودکان خیابانی که در مراکز سطح (۳) و (۴) انجام می‌گیرد می‌تواند به اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان‌ها و مؤسسات غیردولتی علاقمند و واجد صلاحیت واگذار شود. ضوابط و شاخص‌های تشکیل (فضای فیزیکی، نیروی انسانی و غیره)، نحوه اداره و کنترل کیفیت این مراکز بر اساس آیین نامه ضوابط تأسیس و انحلال مراکز نگهداری کودکان خیابانی، موضوع بند (۲) ماده (۲۶) [قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰](#) - توسط سازمان بهزیستی کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

۸ - **ترخیص:** پایان اقدامات تیم تخصصی مراکز و دستیابی به اهداف تعیین شده که منجر به پاسخگویی به نیازهای کودک در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت می‌گردد. بازگشت کودک به کانون خانواده اولویت اقدامات ترخیص مراکز خواهد بود.

۹ - **پیگیری:** سلسله اقداماتی که به منظور پیشگیری از بروز مجدد مشکل برای کودک پس از ترخیص از طریق تماس با خانواده و بازدید از شرایط خانوادگی یا دعوت والدین یا خانواده نزدیک کودک یا سرپرستان وی جهت بررسی و مشاوره‌های مددکاری انجام می‌پذیرد.

۱۰ - **توانمندسازی:** فرآیندی است که طی آن مجموعه اقدامات و خدماتی با هدف تحقق زندگی عادی با حداقل وابستگی به منابع حمایتی و ارتقای تواناییها و مهارت‌های آموزشی، اجتماعی و حرفه‌آموزی به کودک و یا خانواده وی ارایه می‌شود.

۱۱ - **تیم تخصصی:** شامل گروهی از متخصصین و کارشناسان از جمله سرپرست مرکز، روانشناس، مددکار اجتماعی، روانپزشک، پزشک، پرستار، کارشناس حقوقی، مربی و غیره است که به صورت سیار یا ثابت به ارایه خدمات تخصصی به کودک خیابانی و خانواده وی می‌پردازند.

۱۳ - **نهادهای حامی:** کلیه نهادها و سازمان‌هایی که به استناد اساسنامه یا وظایف سازمانی، نسبت به ارایه تمام یا بخشی از خدمات موضوع این آیین نامه به کودکان خیابانی اقدام می‌نمایند.

فصل دوم - روند اجرایی

ماده ۲ - سازمان بهزیستی کشور موظف است با همکاری و مشارکت شهرداری، انجمنهای خیریه، تشکلهای غیردولتی و نیروی انتظامی و با استفاده از مددکار اجتماعی (در قالب تیم تخصصی سیار یا مستقر در مراکز که با همکاری شهرداریها سازماندهی خواهد شد)، نسبت به شناسایی، جذب، پذیرش و توانمندسازی کودکان خیابانی در کلیه مراکز استانها و در صورت صلاحدید کارگروه اجتماعی استان در شهرهای بالای دویست هزار نفر اقدام نماید.

تبصره ۱ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است در مواردی که سلامت جسمانی و روانی کودک در معرض خطر جدی قرار میگیرد در امر جذب با سازمان بهزیستی کشور همکاری نماید.

ماده ۳ - در هر مرحله مسؤلیت پیگیریهای پس از ترخیص کودک به عهده مرکز ترخیص کننده است به جز مرکز سطح یک موضوع این آیین نامه و این امر تا رسیدن وی به فرجام قابل اطمینان ادامه مییابد.

ماده ۴ - در صورت تحویل کودک خیابانی به خانواده، بهزیستی استانها و سایر نهادهای حامی موظفند در زمینه حمایت مادی و معنوی خانواده اقدامات لازم را به عمل آورند و هر شش ماه یکبار گزارش اقدامات خود را به سازمان بهزیستی کشور و کارگروه اجتماعی استان اعلام نمایند.

ماده ۵ - اداره کل بهزیستی استانها به منظور تأمین هماهنگی بین بخشی و استفاده از همکاری سایر سازمانها و ادارات کل ذی ربط موظفند مسایل مربوط به ساماندهی کودکان خیابانی را به طور مستمر در کارگروه اجتماعی استان مطرح و نسبت به جلب همکاری و مشارکت سازمانها و نهادهای ذی ربط اقدام نمایند.

فصل سوم - وظایف سازمانها و نهادهای همکار در سازماندهی کودکان خیابانی

ماده ۶ - سازمانها و نهادهای همکار در فرایند ساماندهی کودکان خیابانی در زمینههای تعیین شده زیر همکاری خواهند نمود:

۱ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران:

الف - برقراری امنیت در کلیه مراحل اجرایی (امنیت مراکز و تیمهای سیار)

ب - اقدامات لازم برای اجرای تبصره (۲) ماده (۲) این آیین نامه

ج - تعیین تکلیف کودکان خیابانی بزهکار

۲ - وزارت دادگستری:

الف - صدور مجوزها و احکام قضایی لازم در مراحل مختلف ساماندهی

ب - ارایه مشاوره حقوقی لازم جهت تسهیل ساماندهی کودکان خیابانی

۳ - شهرداری:

الف - تخصیص و تجهیز فضای فیزیکی مناسب جهت اجرای مراحل ساماندهی به استناد بند (۶) ماده (۵۵) قانون

شهرداریها.

ب - تأمین امکانات موردنیاز ساماندهی یا اجرای تصمیمات کارگروه اجتماعی استان

۴ - وزارت کار و اموراجتماعی:

الف - ارایه تسهیلات اعتباری اشتغالزای به خانواده‌های جویای کار کودکان خیابانی و کودکان بالای پانزده سال (با

اولویت)

ب - آموزش رایگان مهارت‌های شغلی به خانواده کودکان خیابانی و کودکان بالای پانزده سال توسط سازمان آموزش فنی

و حرفه‌ای

۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی:

الف - تأمین نیازهای بهداشتی و درمانی کودکان خیابانی و خانواده درجه اول آنان و تأمین پزشک و پرستار مورد نیاز

مراکز ساماندهی کودکان خیابانی

ب - ارایه خدمات بهداشت و درمان در مراکز سطح (۲) و (۳)

۶ - سازمان بیمه خدمات درمانی :

- تأمین و صدور بیمه نامه خدمات درمانی برای کودک و خانواده درجه اول وی حسب اعلام بهزیستی استان‌ها.

۷ - سازمان تأمین اجتماعی:

- پوشش درمانی و خدمات مورد نیاز کودک و خانواده درجه اول وی در مراکز درمان و بیمارستانهای تابعه بدون دریافت وجه

۸ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران:

الف - انجام اقدامات فرهنگی و تبلیغی لازم

ب - تهیه برنامه‌ها و تیزرهای لازم برای آگاه‌سازی اقشار مختلف جامعه

ج - همکاری رسانه‌ای با سازمان‌های مسؤول در جهت انجام وظایف محوله به آنان

۹ - جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران:

تأمین خدمات حمایتی و انسان‌دوستانه جهت کودک و خانواده وی در حد مقدور حسب درخواست بهزیستی استان‌ها

۱۰ - وزارت آموزش و پرورش:

الف - هشدار و آگاه‌سازی اولیای دانش‌آموزان از طریق طرح مسأله توسط انجمنهای اولیا و مربیان

ب - شناسایی و راهنمایی دانش‌آموزانی که در معرض آسیب هستند از طریق مشاور مدرسه با همکاری مددکاران سازمان بهزیستی

ج - ارایه آموزشهای لازم و آگاه‌سازی دانش‌آموزان توسط مربیان و معلمان در خصوص خطرات فرار از خانه و گروههای آسیب‌رسان و دامهای اجتماعی

۱۱ - کمیته امداد امام (ره):

- اعمال حمایت‌های لازم از خانواده‌های تحت پوشش حمایتی که دارای کودکان خیابانی بوده‌اند.

فصل چهارم - هماهنگی و نظارت

ماده ۷ - هماهنگیهای لازم و نظارت بر حسن اجرای مفاد این آیین نامه در استانها توسط کارگروه اجتماعی استان اعمال خواهد شد.

تبصره - چنانچه کارگروه اجتماعی استان ضروری بداند، کارگروهی با ترکیب و وظایف مشابه در سطح شهرستان نیز قابل تشکیل خواهد بود.

ماده ۸ - اداره کل بهزیستی استانها موظفند محورهای زیر را در کارگروه اجتماعی استان مطرح و نسبت به تحقق موارد زیر پیگیری نمایند:

- ۱ - بررسی فرآیند و عملکرد هر یک از دستگاهها و نهادهای مجری در هر یک از مراحل اجرای طرح ساماندهی
- ۲ - بررسی و رسیدگی به شکایات و تخلفات و بررسی گزارشهای ادارات بهزیستی یا کارگروه اجتماعی شهرستان
- ۳ - فراهم نمودن تمهیدات لازم برای تسهیل اجرای برنامه‌های عملیاتی ساماندهی کودکان خیابانی در سطح استان
- ۴ - ایجاد تعهد و حمایت سیاسی از اجرای برنامه‌های عملیاتی ساماندهی کودکان خیابانی در سطح استان
- ۵ - برقراری هماهنگی بین بخشی در سطح سازمانها و نهادهای اجرایی دولتی و غیردولتی در راستای تحقق اهداف برنامه
- ۶ - ارزیابی عملکرد و پایش مستمر شاخصهای تعیین شده در سطح استان
- ۷ - تحلیل وضع موجود در استان بر اساس گزارشهای دریافت شده از شهرستانها
- ۸ - ترسیم وضعیت مطلوب استان بر اساس شاخصهای کشوری و داده‌های شهرستانها
- ۹ - تهیه چارچوب آموزش، برقراری ارتباط و اطلاع رسانی عمومی و ایجاد هماهنگی در زمینه‌های زیر:
 - الف - برقراری ارتباط با انجمنهای خیریه و اطلاع رسانی در این زمینه
 - ب - برقراری ارتباط با مسئولان سیاسی، اجتماعی و مذهبی استان و جلب حمایت آنان
 - ج - آگاه سازی مردم از آرمانها و هدفهای برنامه با استفاده از وسایل ارتباط جمعی استان

۱۰ - جمع‌آوری و تحلیل مستندات و گزارشهای ادواری و موردی شهرستان‌ها

۱۱ - ایجاد بستر لازم جهت توانمندسازی فرد و خانواده وی

تبصره - در صورت تشخیص کارگروه اجتماعی استان، سایر سازمان‌ها و نهادها علاوه بر سازمان‌ها و نهادهای موضوع ماده (۶) این آیین نامه با سازمان بهزیستی کشور در فرآیند ساماندهی کودکان خیابانی همکاری خواهند نمود.

فصل پنجم - مقررات عمومی

ماده ۹ - سازمان بهزیستی کشور موظف است با مشارکت و همکاری سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط نسبت به راه‌اندازی مراکز سطوح چهارگانه موضوع این آیین نامه در کلیه مراکز استان‌هایی که با مشکل کودکان خیابانی مواجه می‌باشند اقدام نماید.

ماده ۱۰ - سازمان بهزیستی کشور مجاز است از محل اعتبارات ساماندهی کودکان خیابانی نسبت به جذب نیروی متخصص مورد نیاز به صورت قراردادی با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اقدام نمایند.

ماده ۱۱ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبارات مورد نیاز جهت اجرای این آیین نامه را تأمین و در اختیار وزارت رفاه و تأمین اجتماعی قرار دهد.

ماده ۱۲ - وزارت رفاه و تأمین اجتماعی هماهنگی اجرای این آیین نامه را بر عهده دارد و این امر را توسط شورایی متشکل از دستگاه‌های ذی‌ربط در ماده (۶) به انجام می‌رساند و هر شش ماه یک بار گزارش اقدامات انجام‌یافته را تحلیل و جمع‌بندی و به شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی ارائه خواهد نمود.

محمد رضا عارف - معاون اول رییس جمهور

→ برای عضویت در کانال تلگرام اعتبار اینجا کلیک کنید ←

→ برای عضویت در خبررسان تلگرام اعتبار اینجا کلیک کنید ←

→ برای عضویت و پیگیری صفحه اینستاگرام اعتبار اینجا کلیک کنید ←

→ برای دریافت تازه ترین مطالب، در خبرنامه ایمیلی اعتبار عضو شوید ←